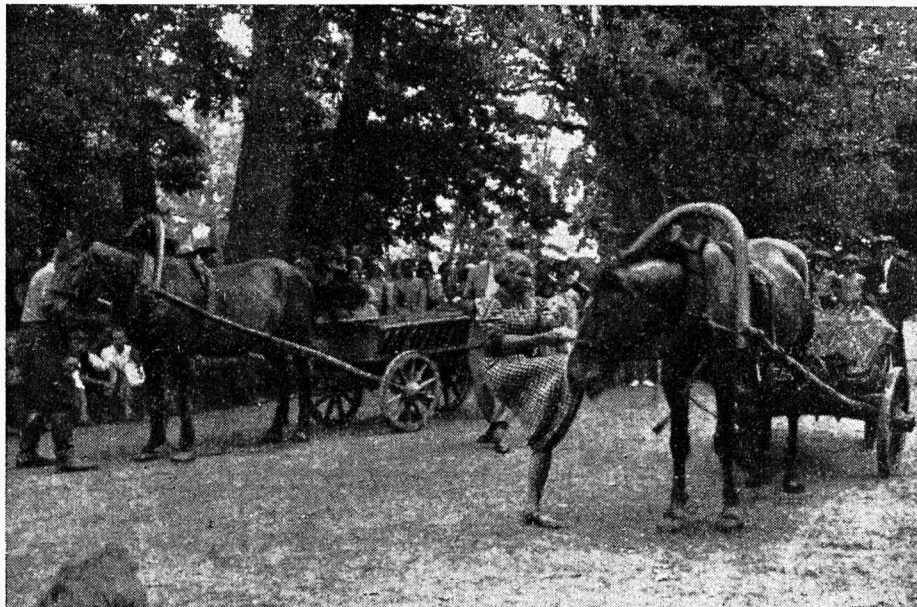


TÕUSEV NOORUS

NR. 10 * 1937 * OKTOOBER



Hobuserakendamise võistlustel esinevad edukalt ka tütarlapsed.

VÄLJAANDJA
PÖLLUTÖÖKODA

EESTI PABERI AKTSIA SELTS

esitab järgmiseid
paberivabrikuid:

Põhja Paberi- ja Puupapi Vabrikute A.-Ü.
Tallinn.

A.-S. Tallinna Paberivabrik E. J. Johanson,
Tallinn.

Türi Paberi- ja Puupapi Vabriku A.-S., Türi.
Aktsia Selts Paberivabrik „Koil“, Kohilas.

MÜÜK AINULT
SUUREL ARVUL.

Maanoored ja seltskonnategevus.

Peagu igas maanurgas võime tähele panna, et osa maanoori ei tunne küllaldaselt määral huvi seltskonnatöö vastu, mispärast suhtuvad sellesse väga ükskõikselt, kuna teine osa on meeleldi sukeldunud seltskonnaelu rõõmudesse ja muredesse. Esimesi köidab enamasti isiklik elu ja perekondlikud kitsama ringkonna kokkupuuted, kuna avalikust seltskonnaelust osavõtmise ettepaneku tagasilükkamiseks leitakse sageli mitmesuguseid vabandusi. Paljud hoiduvad teadlikult seltskonnategevusest eemale, vabandades ajapuudusega, tervisliku nõrkuse või mõne muu erakorralise sündmusega. Ühel osal neist on see ükskõiksus vahest ajutiselt õigustatud, kuid mõnigi otsitud vabandus või sisendatud nõrkustunne ja avaliku esinemise kartus ei tohiks õigustada noore inimese jäädavalt eemalhoidu seltskonnaelust.

Mõnedel maanoortel puudub seltskonnategevuse tähtsusest ja väärtusest õige arusaamine ja veendumus; neile näib seltskondlik elu ümbruskonnas nagu mingiks mittetäismehelise askelduseks. Need on enamasti vähemarenenud isikud. Nende haridus on kuidagi äpardunud. Nad eelistavad vängeid ütlusi ja sündsusetuid kangelasid, mida nad enesesuurustamise hoost kantuna armastavad isegi suurema rahvahulga ees sooritada.

Kavatsedes selliseid maanoori rakendada, organiseerida seltskonnategevusse, tuleks nende kaasatõmbamiseks tarvitada isiklikku ja seltskondlikku propagandat. Seltskondliku selgitustööga tuleb neilt ära võtta julgus kohaliku seltskonna halvustamiseks. Peale selle on võimalik selliseid maanoori organiseerida alles pärast põhjalikku enesekasvatustlikku ettevalmistust. On tarvis panna noort tundma häbi oma halbade tegude üle. Ilma enesekasvatuseta ei või neist maanoortest palju midagi head loota. Nende kõlblist tasapinda tuleb kõigiti tõsta ja äratada neis võimalisi huve. See on raske, kuid

võimalik. Mõni aeg järjekindlat tööd tehes pole võimata, et nendegi maanoorte keskelt võrsub mõni andekas seltskonnategelane, sest enamasti on sellistel noortel juba küllaldaselt määral seltskondlikku esinemise julgust, mida peab ainult tulutoovamalt rakendama.

Loomulik on, et maanoorteringi kohustusse kuulub ka ümbruskonna kõlblise ja vaimlise tasapinna tõstmine, selle eest hoolitsemine ja sellelt seisukohalt lähtudes ei tohiks olla sugugi ükskõik, kui palju leidub ümbruskonnas eelpoolkirjeldatud omadustega maanoori. Inimesed ei olegi alati nii langenud, kui üldiselt arvatakse, vaid tähtis on, et püütaks halbade kalduvustega noori halbade mõjutustest vabastada ja neile paremaid, ilusamaid eluteid näidata. Maaseltsid on sellised noored jätnud liiga hooletusse, mispärast need ka on võinud mõnel pool rohkem halba mõju avaldada. See teguviis, mille järele neid noori koha peal üldiselt põlatakse ja mispärast need ka kohaliku seltskonnategevust vihkavad, ei tohiks kaua püsima jääda. Seltskonnategelased peavad sel alal ettetulevad raskused kiiresti ületama ja neilt noortelt, kellelt seltskondliku elu suhtes vaevalt võimalik midagi loota, tuleks haarata nende mõjuvõim. Seda tuleb teha osavusega, mis ei kutsu esile vastastikuseid pahandusi. Kuid ka selgitustöö noorte kodudes võiks omalt poolt selliste maanoorte organiseerimisel palju kaasa aidata. Mõnikord on vanemad seltskonnaelu vastased, vahel aga pooldavad seda põhimõtteliselt täiesti. Ja vanemate kaudu ei oleks ju ka päris võimata noorigi korraks kutsuda ja seltsiellu rakendada.

Leidub aga veel suur hulk neid maanoori, kel ei ole julgust seltskonnaelust osa võtta, sellepärast et nad peavad end ise seks otstarbeks liiga nõrgaks, vastuvõtmatuks. Paljudele nende hulgas on ka seltskonnatöö võõras ala, mida nad on küll kauemat aega kõrvalt vaadanud,

kuid sellest nad veel põhjalikult pole aru saanud. Nad kardavad, et nende arenemine on selleks liiga väike, et midagi seltskonna kasuks ära teha. Nad vahete-vahel imetlevad isegi mõnd sõpra või tuttavat, et kuidas see ometigi ühe või teise asjaga seltsielus nii hästi toime tuleb. Nad mõtlevad ise küll seltskonnatöö huvides, selle kasuks, võtavad koosolekuist ja muistki seltskondliku elu ettevõtteist osa, kuid ikkagi vaatavad nad selle kõige peale rohkem külalise kui omainimese pilguga ja ei suuda oma seltskondlikku üksikõiksust kuidagi võita. Nad vajavad mõjukat ergutust, mille tagajärjel võiks neid vähehaaval organiseerida.

Selliseid maanoori tuleks organiseerida seltskondliku, kodude ja isikliku selgitustöö kaudu. Neile tuleb kõnelda enesekasvatusest, arendada neis julgust, tahtejõudu, enesuskü ja näidata, et nad suudavad ka midagi korda saata, kui aga tõsiselt tahavad. Erilised kõned sellistele noortele seltskonnatöö ja organiseerimise tähtsusest aitaksid omalt poolt väga palju kaasa. Loodagu ka hea side kodudega ja mõjutatagu isiklikult. Selliste maanoorte organiseerimisele peaks pööratama erilist tähelepanu, sest nende seltskonnategevusse rakendamisel teeks iga organisatsioon kui ka üksikliige palju üldkultuurilist tööd ja aitaks seega omalt poolt kaasa maaseltskonna kultuurilise edu tõusuks.

Ümbruskonnas leidub sageli ka selliseid noori, kes on omandanud rohkem haridust ja kes siis vahetevahel tunnevad end nagu teistest enamana. Paljudki sellistest maanoortest ei julge kohalikust seltskonnaelust osa võtta just sellepärast, et see nende arvamise järele neid veidi alandaks. Palumise peale, võtta osa noorteliikumisest, ütlevad nad enamasti ikkagi ära. Ise nad oma abijõudu juba naljalit pakkuma ei tule, sest ka seda nad loevad alandavaks, et ise minna ja jõukohaselt kohalikus seltskonnaelus, maanoorteritingis jne. kaasa aidata. Nad julgevad isegi kuidagi mõista anda, et nad võtaksid küll seltskonnategevusest osa, kui neile erilist austust üles näidatakse ja kohe tähtsaid ülesandeid usaldataks, sest kuidas võivat olla üks haritud maanoor ühe seltsi või ringi lihtliige, kus juhtivad isikud väiksema haridusega kui tema!

Selliste noorte organiseerimisel peaks kasutama isiklikku ja kirjalikku selgitustööd. Isiklikku propagandat tehku mõni rohkem haritud seltskonnategelane. Samuti olgu ka kirjalik selgitustöö juhitud lugupeetuma kohapealse tegelase poolt. Nende noorte kaasatõmbamisel võiks lubada ka mõningaid erandeid. Liiga vali arvustamine peletaks need kohe jälle eemale. Tuleb arvesse võtta nende iseloomu ja iseäralikke nõrkusi. Ajajooksul nad taipavad isegi, et on olnud endast liiga suures arvamises. Passiivsete haritud maanoorte organiseerimisel on kohalikust seltskonnaelust väga suur tähtsus. Mitte niivõrd seltskonnategelaste hulga küsimus ei ole siin mõõduandev, vaid asjaolu, et ühine rinne ei lubaks areneda koha peal mitmesuguseid kahtlasi arvamisi, mis mõnes maa-

nurgas on just seotõttu päevakorrale kerkinud, et nii mõnedki ümbruskonnas elutsevad haritud maanoored eelistavad seltskonnaelust ise mitte osa võttes mängida seltskonnategevuse arvustajaid.

Osa maanoori ei organiseeru just sellepärast, et neil on mingi isiklik vaen mõne seltsi või ringi juhtiva tegelase vastu, mispärast eneserahulduseks nagu püütakse seltskonnaelu oma sõprade ja tuttavatega kuidagi halvast valgusest paista lasta. Mõnes maanurgas leidub selliseid noori isegi palju, kuid enamasti osutub see siiski ajutiseks nähtuseks ja igal pool ei suuda see omandada laiaulatuslikku ilmet.

Selliste maanoorte organiseerimisel tuleks tarvitada seltskondlikku selgitustööd. Soovitavad on kõned koostööst ja leplikkusest. Väljastpoolt palutud kõnelejad võiksid mõjuda lepitavalt. Ka enesekasvatustlikud juhised aitaksid vähendada halbu iseloomu omadusi. Väga tähtis on, et selliseid noori ei leiduks ümbruskonnas liiga palju, sest et vastasel korral halvaksid isiklikud sekeldused väga suurel määral seltskonnategevust. Mõnes maanurgas kannatabki seltsielu selle väärnähtuse all ja isegi mitme aasta jooksul pole suudetud olukorda sobivalt lahendada. Vastarinna tekkimist iseäranis noorteritingis tuleb püüda ära hoida.

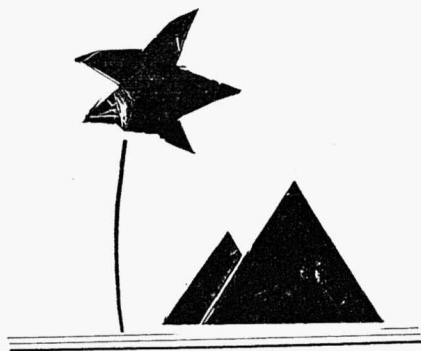
Ei organiseeru osa majanduslike huvidega maanoori, kelle elupraktilised küsimused neilt rasket jõupingutust nõuavad, mispärast nad nagu hästi ei taha enam kõrvaliste asjadega tegemist teha. Nad omavad küll seltsielust õiget arusaamist, kuid ikkagi oskavad nad end mitmesuguste vabandustega aktiivsest kaasalöömisest kõrvale hoida.

Selliseid maanoori peab võitma isikliku selgitustööga. Peab neile meenutama, et praktiline elu peaks ikkagi võimaldama niipalju vaba aega, et seltskonnatöö kasuks võiks midagi ära teha. Isikliku tutvusega võidakse selliseidki noori seltskonnategevusse rakendada.

Olgu siinkohal ka märgitud, et osa maanoori, kes ei taha organiseeruda, on liiga isemeelsed ja üksinduse armastajad. Nende iseloom tundub sellise äbarikuna, et nad ei suuda ennast muuta elujõulisemaks. Igapäevases eluski on nende elutempo liiga aeglane, mispärast nad võivad ja tahavadki suurima südamerahuga elada ilma seltskonnata oma igapäevaste askelduste seltsis. Mõned neist põhjustavad koguni arvamist, et selliste maanoorte vaimline arenemine ei ole kuigi kõrge ja et nad on rohkem kalduvad kehalisele tegevusele, kus ei ole vaja kuigi palju arusaamist ja arenemist. Selliseid noori ei ole aga õnneks väga palju, mispärast nende eemalehoid seltskonnatööle väga suurt mõju ei avalda.

Selliste maanoorte organiseerimist tuleks teostada ainult viimases järjekorras, sest et suuri lootusi nende seltskonnategevusse rakendamisele ei või asetada.

Et maanoori edukamalt rakendada seltskonnategevusse, peaks neis maanurkades, kus ei leidu mõnd kultuurhariduslikku ega noorte organisatsiooni, asutama iseseisvad maanoorteritingid.



Tähed taevas

Pantide lunastamine on läbi. Seltskond on mõnusaalt väsinud ringmängudest ja muust lõbusast ajaviitest ning asub pidama vaheaega. Mõned söövad rikkalikult kaetud võileibade-laua juures. Mõned suitsetavad. Mõned jutlevad omavahel kahe-kolme kaupa.

Üldisele kärarikkale ajaviitele järgneb pilguks puhkus, kus igaüks on enam omaette suures mugavas toas.

Noormees ja neiu on sattunud istuma kõrvuti, eemale teistest. Neid tutvustati, kuid nad ei mäleta üksteise nime. Nad lõbutsevad mõlemad kõigest hingest ja nüüd ka puhkavad. Neiu on väga elav, kuid see elavus pole käratsev. Ta suured silmad vaatavad maailma alles otsivalt, kuid julgesti ja selle eeldusega, et küllap ta juba saab aru kõigest, mida näeb ja küllap saab kõige-ga hakkama.

Ta ilus kõrge laup on sile, kuid see pole mõttelage. Seda ilmestab tung midagi teha, midagi olla.

Noormees on mõtlikum ja tema vaade on selline, nagu hoiaks ta midagi enesele; et olles avameelne võiks tal midagi nagu kaotsi minna.

— Mulle anti eile jälle väike osa!

Noormees ei taipu, mis see tähendab.

— Ma olen näitleja. Noh, olen noor, mulle antakse ainult väga väikesed osad, aga ma tunnen, et suudan enam, ja ma saavutangi kunagi enam.

Neiu kõneleb otsekui enesele, kuid siiski ka noormehele.

— Unistasin alati näitelavast. Nüüd olengi seal, aga ma ei saa veel olla nagu tahan. Tore on olla näitleja! Elada läbi järjest uusi elamusi ja anda neid edasi. Ja ma näitlen nagu enesele.

Ning igas osas muutun hoopis teiseks. Ainult need väikesed osad hakkavad juba tüütama. Vaatan nagu taevasse, kus kiirgab hulk tähti ja ma lähenen nende; haaran mõne, toon alla, ja siis on nad igaühe imetella päris ligidalt. Seal on veel palju, palju tähti; ma tahan haarata üha suuremaid, üha kiirgavamaid. Toon neid enesele.

Teate, kui saal on rahvast täis, siis on hea näidelda. Inimeste nägusid ei näegi; ainult tunned, et neid on palju, kes sind vaatavad, kes ootavad sinult midagi, ootavad palju, ja siis sa annadki palju. Aga kui saal on tühjavõitu, siis hakkab vahel päris õudne. Ja meie rahvas on üldiselt väga tuim. Ikkagi liiga vähe käiakse teatris. Ei hoolita kunstist.

Vihase põlguse jume paistab noore näitleja näost. Ta vaikib.

— Ka mina vaatan taevasse, — algab noormees, saades otsekui julgust näitleja avameelsest jutustusest.

— Minu taevas on üsna pilves, kuid olen näinud sedagi, mis asub seal ülal. Seal on tähti. Minu tähed on aga teisesugused. Iga uus saavutus majanduslikul alal oma talus on hiilgav täht. Toon neid sealt alla, ja mida enam neid jõuan alla tuua, seda enam on rahval raha, on nii palju raha, et jätkub teatris käimisekski. Kui ma omad tähed kõik alla toon, on rahval raha nii palju, et võite endale ise teatri avada, see on siis alati rahvast täis.

Tean põllumeest, kes Tapalt iga laupäeva õhtul sõidab Tallinna teatrisse; temal läheb iga teatriskäik maksma kolm korda enam, kui linnaelanikul.



M. Suveste.

Ilmar istus madalal jõepervel, solistades jalgega vees. Veretavalt punane taevaskõõgatus selles, nagu oleks vette kallatud verd. Ilmar vaatas seda värvidemängu vees ja taevaskõõgatus, nagu näeks kõike sellist täna esmakordselt. Täna, kus ta veetis oma viimset õhtut istalus, sest homme juba viib rong ta siit minema, vastu uuele elule ja seiklustele — linna. Nii vähemalt oli ta seda ise seni kujutelnud; kuulates õhtuti samas metsas vahelt läbival raudteel veduri vilet, oli see talle alati tundunud kutsena sinna, kus ükski pidi elul olema mõte, kus pidid olema tundmatud siinsed mured ja tööd... Nädalail, mis möödusid seda minekut plaanitsedes, ei olnud tal enam mahti mõelda kodule ega sellele elule siin, kogu ta mõtteid oli täitnud vaid oodatav elumuutus ja linn, kuhu sõber talle oli nüüd hankinud teenistuskoha.

Ent nüüd, kus on otsustatud see minek, nüüd, kus ta mõtleb sellele, et viib sedapuhku viimast õhtut siin jõepervel, nüüd tunneb ta kahju. Või on see vaid enesearmastuse tunnus, kui ta mõt-

Neiu vaatab nüüd noormehele otse silma. Ta siledat laupa katavad pilguks sügavad mõttekortsud, siis pahvatab ta naerma.

— Teie siis teete mulle päris oma teatri?

— Jah, teen.

Perenaine oli vahepeal korraldanud uut ajaviidet kogu seltskonnale, millega ühinesid ka meie noored.

Paari aasta pärast kuulis noormees, et neiu oli rännanud Austraaliasse. Ta ei jõudnud ära oodata, kunas noormees tuleb toime oma tähtede allatoomisega.

leb sellele, et tänavu oli hea lõikus, et salved, kirstud ja muud panipaigad on tulvil täidetud, ent tema lahkudes ei saa sellest osa? Talle meenuvad need sügis- ja taliõhtud, mis on veedetud soojas valguses toas kogu perega, lugedes raamatuid ja lehti või tehes mõnd käsitööd, seejärel kuis kellelgi huvi. Sellistel kordadel tundus kodu kindlusena, mille külge ei hakanud ja mida ei väranud ükski väljas möllav maru.

Ja kui siis talv hakkas taganema, kui kevadveed murdsid jõel jääkaane ja päike sulatas põldudel lume: milline lõbu oli siis jälgida kevade arenemist samm-sammult, leida esimesi sinililli, ülaseid; kuulda esimest lõokest, kuld-nokka, kagu... On see võimalik ka siis, kui ta on linnas — eemal siit?...

Teisel pool jõge sööb naabri kari karjamaal, kust loomadele ei hakka enam midagi hamba alla. Ilmari kodus on lehmad juba ammu lüpstud ja laudas. Ent naabrirahvas on ju alati hiline, hiline hommikul tõusma ja hiline õhtul tööd lõpetama; naaber on linnamees, nii räägib külarahvas. Ja, ega linnamehest saa talupidajat, öeldakse kõikjal... Linnamehest ei saa maameest, mõtleb Ilmar, ent kas maamehest saab hõlpsa mini linlane, kas saab näiteks temast? Kas ei jää temagi viimaks juuretu puuna kõlkuma kahe elu vahele, saamata linlaseks, aga olemata enam ka maamees, kuigi kannab kõikjal pitsarit: „Maalt tulnud“.

„Ilmar!“ äratas vali hüüe poisid mõttest. See oli ema, kes seal hõikas. Kodu ja ema — kaks aaret jäävad tal siia, mõtles Ilmar, kui astus raskel sammul toa poole.

Nüüd oli tal tõsiselt kahju, et läheb ära maalt.

Kuidas kirjutada luuletusi

Mag. A. Aret.

1. Tuleb palju harjutada.

Kuidas tekib luuletus? Oma sügavuses on see loomingu-saladus. Et luuletada, on vaja inspiratsiooni ehk loomingulist sisendust. See on hingeseisund, kus tundmused, kujutlused ja mõtted erilises elevuses liituvad teoseks. Luuletajal, kui „vaim peale tulnud“, sünnib luuletus nagu iseenesest.

Algajal küll mitte. Algaja võitleb vormiandmise raskustega. Sõnade valik ja nende ühendamine lauseks on vaevaline. Alles kordkorralt tõuseb keeleliste väljendusvahendite leidlikkus, vormimise võime.

Kes meist poleks katsunud värssse kirjutada?! Rõhuv enamik on sest loobunud, paljud aga harrastavad luuleala pidevalt. Kui järgnevad read värskendavad teadmisi luuletamise põhinõuete alal ja õhutavad tehnilise külje parandamisele, siis on nende ülesanne täidetud. Mingem võitlusse oma luuletehnika tõstmise alal! Kirjutagem tehniliselt õigeid luuletusi! Vaadagem põhinõudeid!

2. Salm ja värss.

Heites pilgu avatud raamatusse, võime otsemaid ütelda, kas meie ees on luuletus või mitte. Luuletuses on sõnad pandud ühesilbilistesse ridadesse, mis on omakorda rühmades, igas rühmas ühepalju ridu. Üht rida luuletuses kutsutakse värsiks ja värsside rühma salmiks. Nii on Eesti hümnis kolm salmi ja igas salmis kuus värssi. Salmis valitseb kindel kord. Vaatleme salmi dr. M. Veske kaunist „Õhtulaulust“.

Õhtu õhud sõudvad sala
lepalehti libistes,
lustil laksu lööb nüüd kala
järvepinna selguses.

Selles salmis on neli värssi. Vaatleme värside pikkust. Seda mõõdetakse silpide arvuga. Esimese värsis on (õh-tu õ-hud sõud-vad sa-la) kaheksa silpi, samuti kolmandas. Teises ja neljandas värsis on silpe 7. Salmi esimeseks põhinõudeks on: teatavates värssides peab olema võrdne silpide arv. Tavaliselt ei kirjutata värssse, milles silpide arv oleks üle 11. Meie rahvalaulu värsis on 8 silpi.

Nagu värssse, nii ei tule ka salme väga pikki kirjutada. Tavalisemaid salme on nelirida, milles on neli värssi. Salmis pole tavaliselt üle 8 rea. Viimast, kaheksarealist salmi kutsutakse oktaaviks. Esineb peamiselt jutustavas luules. Lühim salm on kaksikrida — kaks värssi. Seda tarvitatakse meelsasti pilkesalmides (epigrammides), mis peavad olema napolisõnalised ning rabavad.

Mis on värsside ja salmide aluseks? Märkime, et nad koosnevad silpidest, mille arv on kindel. Miks? Miks ei või silpide arv olla vaba? Ja edasi näeme, õieti kuuleme, kui loeme salmi, et rõhulised ja rõhutud silbid vahelduvad. Loeme: „**Õh-tu õ-hud sõud-vad sa-la**“. Rõhulisele silbile järgneb rõhutu, sellele jälle rõhuline ja nii edasi vaheldumisi. Võrdluseks loeme jällegi kuuldavalt, mõnd juhuslikku rida ajalehest: „Komisjonid on oma töö juba lõpetanud.“

Vahe on selles, et esimesel juhul valitseb rõhuliste ja rõhuta silpide kindel vaheldumine. Seda kutsutakse rütmiks. Luuletises peab valitsema lugejale-kuulajale tunduv rütm. Kui luuletuse ehitus ei loo rütmimuljet, on ta õieti tavaline kõne.

Vaatleme veel E. Enno „Kevade õhtut“.

Met-sa põu-es na-gu kõ-ne,
puu-ga puh-ke-mi-se jutt;
ü-le väl-ja, ü-le põl-lu
rõõm kui vä-rin, õn-ne nutt.

Silmatorkavuseks oleme rõhulised silbid märkinud rasvaselt. Lugesdes tähti või marssides selle salmi järgi saame rütmi üks-kaks, üks-kaks. Kiiresti lugesdes saame n. õ. polka või fokstroiti rütmi. Samuti tiksus kell tik-tak, tik-tak.

Vaadeldavas salmis moodustavad sõnad nagu ahelalülid, millest igaüks koosneb ühest rõhulisest ja ühest rõhuta silbist (**met-sa põu-es**). Üksikut lüli värsis kutsutakse värsijalaks. Värsis „Metsa põues nagu kõne“ on värsijalgu neli, seega on see värss neljajalgne.

Sedapuhku koosneb värsijalg rõhuga ja rõhuta silbist. Nisugust värsijalga nimetatakse trohheuseks. Rõhulist silpi märkides märgiga / ja rõhuta silpi kaarega — saame trohheuse skeemiks / —

Ülaltoodud Enno salmi skeem oleks järgmine, kusjuures püstkriips näitab värsijalgade vahesid:

Metsa	põues	nagu	kõne	
/ —	/ —	/ —	/ —	(1. värss)
/ —	/ —	/ —	/	(2. värss)
/ —	/ —	/ —	/ —	(3. värss)
/ —	/ —	/ —	/	(4. värss)

Näeme, rõhuga ja rõhuta silpide vaheldus on täiesti kindel. Sama rütm — trohheus valitseb kogu luuletuses.

Peale trohheuse on enim tarvitusel rütm, mis tekib ühe rõhulise ja kahe rõhuta silbi ühendamisega värsijalaks. See on daktül, mille skeem on / — — Lugeđa: üks, kaks, kolm. Toome sõnu, mis on daktülitilised — need on kolmesilbilised, näiteks ärgake, võit-

leja, isamaa, tulevik, madalad. Näide daktüli kohta V. Ridala luuletisest:

Tun—ne—tes	/	⌣	⌣
tu—me—des*)	/	⌣	⌣
pi—sa—rad	/	⌣	⌣
jä—me—dad,	/	⌣	⌣
pi—sa—rad	/	⌣	⌣
ki—be—dad	/	⌣	⌣
val—gu—vad	/	⌣	⌣

Daktüline rütm valitseb muusika $\frac{3}{4}$ taktis. Ta on paindub ja hõljuv, kuna trohheus tundub raiuvana, isegi trampivana.

Ühes luuletuses võib tarvitada kas ainult trohheust või daktülit või mõlemat korraga. Kui luuletis on ühes rütmis, tundub ta ehitus kindlamana, mitmesuguseid rütme vaheldumisi tarvitades saavutame seavast suurema hõljuvuse, libisevuse. Eritõugu värsijalgade liig keerukaks kombinatsioon raskendab kuulajas rütmi tajumist, mistõttu luuletis võib tunduda rütmivaesena.

Trohheuse ja daktüli vahelduse lihtsamaid näiteid on Fr. Kuhlbars'i tuntud lastelaul.

Hüü—a—vad	/	⌣	⌣	daktül
pa—su—nad:	/	⌣	⌣	daktül
„Tõus—ke ü—les,	/	/	⌣	2 trohheust
ma—ga—jad!“	/	⌣	⌣	daktül

Sageli võib värs alata ühesilbilise sõnaga, mis on nõrgarõhuline (rõhutu). Seda kutsutakse eel taktiks. Näide:

Ju va—ra kal—li koi—du a'al
(Reinvald).

3. Riim.

Loeme G. Suitsu laulu „Tõsta lipp!“

Tõsta lipp! See aja käänel
tunnistagu tuulte väänul
üle mandri maa ja vee:
tund on tulnud vannet vandu,
et ei iial enam andu
ikke alla rahvas see!

Jne.

Juhtides tähelepanu värsi lõppsõnule (käänel, väänul, vee, vandu, andu, see) märkame, et neist teatavad langevad peagu täiesti ühte (käänel—väänul, vee—see, vandu—andu). Seda sõnade kokkukõla värside lõpul kutsutakse riimiks. Riimidest väärtuslikem on täisriim, milles sõnad ühte langevad alates esimesest täishäälikust (sambad—lambad, puhuvad—uhuvad). Seejuures peavad sõnad olema samas vältes. Ei tohi riimida sõnu, mis on eri vältes, nagu linnad — (mis sa) vinnad (II ja III värde), kõrgus (III värde) — võrgus (II värde).

Uuemal ajal tarvitatakse ka nn. irdriime, s. o. riimitakse sõnu, mis tekitavad teatava kõlalise sarnasuse. Näiteid: vald—kard, tuline—unine, laps—kapp jms. Irdriime ei peeta „puhasteks“, kuid neid tarvitama on ajanud asjaolu, et puhaste täisriimide arv on piiratud ja seetõttu ühed ja samad riimid esinevad sageli, saades tüütavaks, n-õ. kuludes. Sellised kulunud, paljukuuldud ja seetõttu uudusevõlu kaotanud riimid on näiteks:

*) Tumedes = erikuju sõnast tumedates, et saaks daktülit.

ilm—silm, kuld—muld—tuld, ilu—vilu, rind—pind—mind jms. Nende tarvitamisest tuleks hoiduda. Riimid olgu võimalikult värsked, s. o. vähekuuldud, haruldased. Seejuures ei tohi nad olla „kistud“, vägivaldselt sekka topitud, vaid peavad tulema loomulikult.

Riimivad värsid peavad olema ühesuguse ehitusega. Neis peab olema sama värsimõõt (trohheus või daktül) ja võrdne arv värsijalgu. Ei tuleks riimida värsse, milles on eri arv silpe.

Riimide asetust võib olla mitmesugune. Paarirriimi saame, kui riimime naabervärsid paarikaupa. Näiteks:

Vasarad meil **vuhisega**,
ääsituli **tuhisegu!**
Terast **taome**,
rauda **raome**,
teeme mõõka, teeme **oda**,
et võiks kaitsta oma **koda**.

(G. Suits)

Tavalisem on ristriim, kus riimitakse 1. ja 3., 2. ja 4. värs. Näit.:

täht süttib ehk taevas su üle **veel**,
lill tärkab su haua **pinnast**
ja sinu mõte ja sinu **meel**
kord tuksub su rahva **riinast** —

(Juh. Liiv).

Veel on võimalik süliiriim (1. ja 4., 2. ja 3. värs riimis) ja segariim.

Riim võib ka puududa, kuid see teeb luuletuse vaesemaks, vähem — „luuletuseliseks“. Mõnikord jäetakse riim osaliselt ära. Näit. riimitakse 1. ja 3. värs, kuid 2. ja 4. jäetakse riimita.

Vähemväärtuslikuks tuleb lugeda riime, mis moodustatud muutelõppude abil, näit. (tule)ma — (mängi)ma jms.

4. Heakõla.

Kindla rütmi ja uudsete riimide kõrval ei tohi unustada ka heakõla, sõnade muusikaalust. Paljud sõnad oma kõlaga n-õ. maalivad endas väljendatud mõtet. Nii näiteks sõnas „surm“ kõlab „s“ kuivalt-lõikavalt, hiilivalt-salajaselt, „u“ tumedalt, pahaendeliselt, „r“ ähvardavalt-süngelt, vägivaldselt, kuna lõpphäälik „m“ nagu summutab, vajutab kaduvuseriiki ühe elu. Üks sõna — terve draama. Edasi on kõlamaalingulised sõnad, mille tekkimine läbipaistev, nagu praksuma, sisisema, oigama, ähkima, kohisema jms.

Luuletusse sõnu asetades tuleb kaaluda nende kõlalist muljet.

Täishäälikud annavad kõlavuse, pehmuse; kaashäälikud kindluse. Sõjakas võitluslaulus peab olema kaashäälikurikkaid sõnu, seavast nende rohkus rikub õrna armastuslaulu. Luuletajale on vahest inetuiks häälikuiks p, t, k, s ja n. Häälik l on mahe, kallistav, r ähvardav jne.

Heakõla taotella saab rohkel määral assonantsiga, mis seisneb selles, et ühte värsi koondatakse sõnu, mis algavad sama täishäälikuga, ja alliteratsiooniga (sama kaashäälikuga). Neid leidub rahvalaulus igal sammul. Näit.:



*Maru ründab naabritalu,
millel puudub kaitsesalu
kilbiks kurja tormi eest.*



*Lükkab ümber õueaia,
siis ta tormab rehealla —
surub ukсед vallali.*



*Purustab ning lõhub maru,
kuni peremees saab aru:
tarvis istutada salu
kaitseks kurja tormi eest.*

Kulmu katvad kullerkupud,
silmi katvad sinililled,
punalilled palgeida.
Tuuled juhtigu sul teeda,
õhud õrnad õpetagu,
taevatähed andku tarkust!

(„Kalevipoeg“ III, 773—78).

5. Ebatavaline sõnade järjekord.

Luuletusele omapärase võlu annab sõnade ebatavaline järjekord. See on osalt tingitud sellest, et riimi saamiseks tuleb teatav sõna asetada värssi lõppu. Sõnade segipaiskamine ei tohi minna nii kaugele, et luuletus muutub ristsõnamõistatuseks. Mõõdukus ja tasakaal valitsevad täisväärtuslikus sõnakunsteoses. Näide ebatavalisest sõnajärjest: „Mu tuba on küllastatud lõhnadega maikellukestest tillukestest“ (G. Suits). Sageli pannakse täiend põhisona taha. Näiteks „kuldne kuu“ asemel „kuu kuldne“.

6. Kujutluspildid.

Luuletuses tarvitatakse uudseid kujutluspilte. Tähtsamad neist on võrdlused. Näiteks: „Põsed punavad kui väikesed päikesed (M. Under),“ peegelsile (-sile kui peegel), taevasaerev (naerev kui taevas).

Teiseks kaunistuseks on epiteet, ilustav või kirjeldav täiend. Näiteks: „Las' tantsivad su kergemeelsed jalad“ (G. Suits), sinavesi, külm vaikus, võigas lumi (V. Ridala).

Edasi tuuakse luuleteoses piltlikke ütlusi, metafoore. Näiteks öeldakse sõna „raket“ asemel „tulilind“, „väga kiiresti“ asemel „täie auruga“, „raudteerongi“ asemel „raudruun“ jne.

Sageli tarvitatakse isikustamist, eluta asjade või taimede esitamist inimtaolisena. Näit.: rukkilille sinisilmad vaatavad, isamaa kutsuh, minevik kõneleb jms.

Luuletuses jäetakse sageli sõnu välja, lauseid poolikuks, korratakse teatavaid sõnu või terveid lauseid jne.

Sellised võtteid on palju ja neid tuleb tunda õppida.

7. Palju õpinguid.

Luuletaja peab tungima sõnakusti sügavusse. Ta peab põhjalikult tundma sõnavara, et saada valida sealt sobivaid väljendeid. Ta peab tundma keele ehitust (grammatikat). Peab koguma tehnilisi oskusi. Oma annet tuleb väsimata harida.

Siintoodud read on mõeldud kõige esimeseks sissejuhatajaks, neist on vägagi vähe. Tuleb hankida raamatuid.

Võiks nimetada J. Ainelo — H. Visnapuu Poetika põhijooni I („Noor-Eesti“ kirjastus, hind kr. 3.85). Seal on loeteldud ka muukeelset kirjandust. Raamatuist saab vaid õpilasele vajalikke juhtnõude, meistriks tõuseb alles elava loometööga.

Kui luuletus on „sündinud“, asugem ta tehnilise külje vaatlemisele ja kohendamisele. Tõotagem nii kaua teose kallal, kuni ta on täiesti korras.

Uurigem meistrite võtteid! Algus on ikka järeleaimamine, eeskuju-võtmine. Lugegem arvustusi — kuna meil arvustamise all mõistetakse laitmist ja pisivigade otsimist, õpime mõnestki veast hoiduma, lugedes arvustusi.



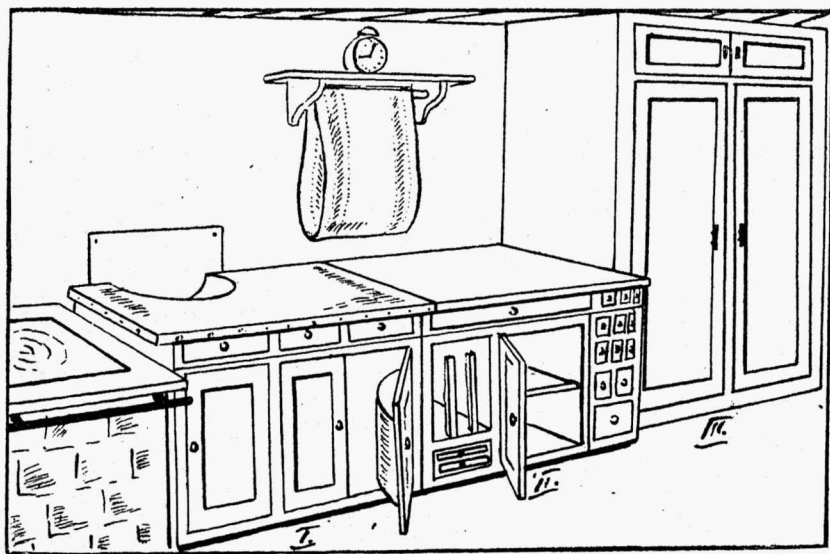
Kuidas Pähklimäe Eva sai kauni köögi.

„Köögid korda!“ Selliseid sõnu lausuti tänavu sügisel kodukultuuripäevadel ja sellest on palju kirjutatud ka kodumajanduslikes ajakirjades. Pähklimäe pere on selle juhtlause kohaselt sisustanud oma köögi juba paar aastat selle teadmisega, et talumajapidamise sissetulekud ei luba ette võtta suuri elamu sisemuse korraldustöid ühe aastaga, vaid neid on jõukohane teha aasta-aastalt, aga plaanikindlalt.

Paar aastat tagasi oli Pähklimäe köök samasugune kui veel praegugi paljud Vetepere küla talude köögid. Palkseinad, need suitsevad ja tahmunud, mööbluks vana ja vigane seinariiu, laud akna all paari pingiga, pink veeämbritele ja puupakk pliidi ees. Ainult nägus pliit oli siiski juba varem, ja prussakaid ega kilke ei leidunud Pähklimäe köögis üldse. Üleilgset koli reejalaste, kuivavate laudade, hobuserangide, köite ja kartulikorvide näol polnud siin ammugi, kuna need hoiti tavaliselt vanas rehetoa. Järgnevas jutustan teile, kuidas sain oma kodutalus hästi korraldatud ja kauni köögi.

isaga nagu kaks tilka vett, ainult temperamentsem ja ässitab kõiges aina taga.

Õnneks asub meie köök põhja pool, nagu see vajalik, et leida suviste kuumade päikese kiirte eest varju ja siin näeks õuele, kus liiguvad loomad ja toimuvad paljud talutööd. Köögi suurus on $5 \times 3,5$ m. Avar ruum, mida kasutatakse ka söögitoana. Ja nii ongi lihtsam, kuna kõik on siin käejala juures. Esimesi töid siinses köögis oli palgise lae katmine laudadega ja lae esialgne kruntimine. Selle järele vähendati meie köögis uste arvu, kuna uksi oli enne neli. Lähikäiguteed võtsid enda alla liiga palju ruumi ja asjadele nagu ei jäänudki paika. Järelejäänud tarvikud ukseid viivad elutuppa, välja ja sahvrisse. Pikkadel talveõhtutel asuti köögi sisustuse valmistamisele. Osa kappe tegime töölaudkappideks ja osa maast laeni ulatavaks seinakapiks. (Joon. 1). Mõõdud võtsime sellised, mis meie köögile sobivad ja kuidas ruumi paremini saab kasutada — ja seda peaks arvestama iga köögisisustaja. Kapid asetasime seina nõnda, et valgus ei langeks neile



Joon. 1.
Osa Pähklimäe
köögi sisustusest.

Pärast kojutulekut kodumajanduskoolist huvitasid mind püsivalt edasi kodumajanduslikud küsimused. (Mu isa pole kunagi olnud vastu uuendustele, olgugi et ta enne kaasaulemist palju mõtleb. Ka köögi korrastamisel oli ta minuga ühel nõul paljudes küsimustes, nähes, et meie talu väarikus külas selle kaudu tõuseb. Ema oma vaikse iseloomuga leppis alati peaaegu kõiega. Vend Jaan on

mitte tagant peale, vaid küljest, kui nende juures töötada.

Lugejale seletan kappide otstarvet lähemalt. Töölaud-kapi pikkus on 2,5 m, kõrgus 85 sm ja laius 70 sm. Esimene kapiosa on ehitatud mustavee äravoolu kohale ja lauad kaetud pealt tsinkplekiga. Lauaservad on veidi kõrgemad, et vesi ei langeks nõude pesemise puhul põrandale. Ülemised kolm lae-

gast mahutavad endasse nugade, lusikate, kahvlite, nõõride jne. panipaigad. Esimese kapi ukse taga asetsevad puud võrdlemisi pliidi lähedal, kus nad on hästi kuivad. Järgmisse kappi võib peita toiduätete pange, mille tarbe korral võib asetada ukse külge, nagu see on ka Pähkliämel.

Teise kapi juures on ülemine laegas tarvitusel rullimislauna leiva ja küpsiste valmistamisel. Töö puhul tõmmatakse see välja ja asetatakse lauale. Alumine esimene kapp mahutab endasse külili asetatud pannid ja alla osasse liha- ja leivalõikamislaua, mis on mõlemad väljatõmmatavad. Järgmine osa kapist on pottidele, vormidele; ja viimane osa kapist, nagu näete, mahutab terve rea sahtleid. Neis asub jahu, suhkur, manna, riis, närkliis jne.

Suur seinakapp on jaotatud neljaks osaks. Ülemistesse paigutame kõik sellised köögitarbed, mis pole igapäev tarvis ja mida on vaja kaitsta tolmuga ja kärbestest. Üks alumine pool on sööginõude jaoks, kuhu paigutasime taldrikud, vaagnad, kausid, tassid jne. vastavatele riiulitele. Osa riiuleid on täidetud köögipesuga. Riulid ei ulata just kapi ukseni välja, nii saab kapi ukse kasutada kulpide, vahulusika, lihahaamri, köögiirulli jne. riputamiseks. Teine osa kapist on Pähkliämel tarvitusel riiete jaoks, siin on kitlid, põlled, kleidid, jakid jne.

Laua kohal näete rätikut käte pühkimiseks. See on 180 sm pikkune, otsast nõõbitav ja keerleb võlli peal, nii ei kulu rätik ainult otsadest, ega saa seda peale käte kuivatamist hooletult mujale heita. Selliseid linastest ja takusest riidest rätikuid on Pähkliämel 6 tükki. Nii ei ole ka segiminekut nõude- ja käterätikute vahel.

Nõude kuivatamiseks tarvitatakse Pähkliämel resti, mis on 75 sm pikk ja 50 sm lai, kusjuures puulistatud on löödud aluspuudele, nende vahele asetatakse taldrikud pärast pesemist ja kuumas vees loputamist kuivama. Eriti talvel, kui kärbeid vähem, on selline rest hea.

Pärast nende kappide ehitamist kööki on meil majas vähemalt köögiasjadel oma kindel koht, mis on hädatarvilik aja kokkuhoiu ja enese närvide hoidmise mõttes. Otsimine ja asjade tagaajamine on kodurahu koledamaid vaenlasi.

Pliit, nagu näete, on meil pottidest; pliidi küttekolle on küll veidi kõrge, kulutab palju puid (õige kõrgus on 18—20 sm). Aga see ei tee viga, sest meil metsa ja turvast on! Klasuuritud pottidest pliit köögis on kõige nägusam. Kerge puhastada ja ilus. Praehahi ja veekatel sooja vee jaoks on mõlemad hädavajalikud, et köögi tööd hõlbustada. Need on meil juba mitu aastat. Pliidi serva pandi tänava rauast kaitsevõre, esiteks see takistab riiete määrimist ja teiseks on siia hea kuivama riputada märgi lappe ja rätikuid. Kas pliite eelistada plaatidega, kus rõngaid üldse pole või rõngastega? Taluloludesse peaksid siiski osaltki jääma rõngad,

kuna asutuste pliidid võivad olla ilma rõngasteta, paksude plaatidega, sest siin seisab tuli kaua all ja pliidiplaat on seetõttu kaua tuline. Normaalse, 6—7 hingelise perekonna pliidi suurusest jätkub, kui selle pikkus on 125 sm ja laius 80—90 sm.

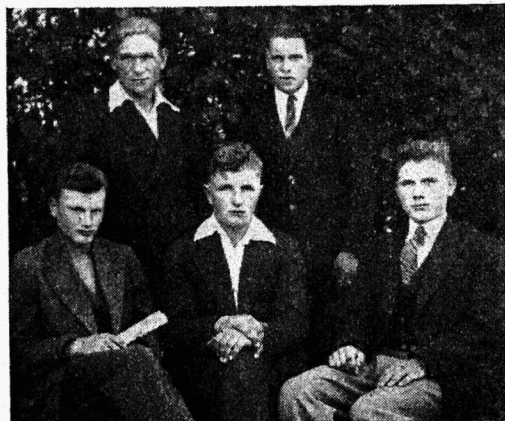
Põrand on meil värvitud; see on nii lihtne töö, et tegin seda ise. Seinad läinud aastal lupjasime. Käesoleval aastal aga leidsime, et mugavam ja lihtne oma käsitusviisilt on Lutheri vabriku vineer — ja sellega katime seinad. Terve meie köögiseinte kate läks maksma 30 kr. Köögis pole tapeet soovitatav, kuna see määrdub, kortsus, katkeab, eriti siis, kui sein on alt krohvimata ja tapeet vaid papil. Ka köögi krohvimine on hea seina katmise viis, kuid see on tülikam ja nõuab enam oskusi kui vineeriga katmine.

Ja nüüd see vineer, lagi ja köögikapid vajavad veel värvi, siis on nad kõik pestavad ja köögi saab hoida puhta, ja eks see olegi tähtsamaid nõudeid meie köökides.

Dekoratiivesemetena esinevad Pähkliäme köögis paksud ruudulised kodukoetud aknakülgkardinad, kuna need ka tarvilikud õhtuti ettetõmbamiseks. Ja ega kööki ole ju vajagi põrandariideid ega erilisi laudlinu! Söögilaual tarvitame kirjusid, värvilisi linaseid ja poollinaseid linu. Linaga kaetud laual käitub inimene paratamatult korralikult ja on hoolikas. Selline kirju lina seisab puhas 1½—2 nädalat. Vahariie on lauakattena liiga puine ja külm. Küll on aga valge, hästi küüritud söögilaudki vahel tore, kui see on puhas; kuid kui palju me näeme seda puhtana!?

Istmetena tarvitame taburette; üks neidki ole üsna head, kuna võtavad vähe ruumi, sest neid saab ka laua alla lükata.

Käesoleva talve mureks on korraliku pesu muretsemine kööki, alates pesu- ja pühkelapidest ja lõpetades vajalike pühkerätikutega.



Ratla maanoorteringi juhatus. Seisab vasakult esimene ringi vanem E. Heinlaid.

Maanoorte liikum vaja



Maanoorte juhi kodu.

Kui vaadelda meie külade ja maaasulate ühiskondlikku elu, kohapealseid seltse ja nende üritusi, siis näeme, et need pole kaugeltki sarnased ega ühtlased.

See iseenesest ei põhjustaks veel asuma eriliste järelduste tegemisele, kui neile vaatlustele ei seltsiks nähtus, et kohaliku rahva jõukus, liiklemiskeskuste lähedus, teoolud ja asustamistihedus pole kaugeltki olulisemaid osiseid ega tegureid ühiskondliku elu edendajaina ja mõjutajaina.

Ühes kohas leiame jõuka küla elujõuliste seltside ja intensiivse seltskonnaeluga, kuna seal kõrval jõukuselt ja välisilmelt sarnlev maaühiskond elab tardunud vaikuses. Ja mitte kaugel üsna keskmisel järjel ja kehvadel maadel asuvad peremehed-perenaised ja noored on kõik koondunud mitmesugustesse ja mitmesihilistesse seltsidesse ja organisatsioonidesse. Kuuleme tihti, et siin ja seal metsanurgas on talupidajad ise ehitanud kooli- või seltsimaja. Teisal ei saada sellega kuidagi hakkama, kuigi vajadus selleks olemas ja majanduslikki külg ei valmistaks ülepääsmatuid raskusi.

Jääb üle otsida põhjusi inimestes, nende mentaliteedis, hariduses ja kasvatuses.

Kuigi viga teatava määrani peitub inimestes, nagu on muidki organiseerimist takistavaid või soodustavaid tegureid, võib julgesti öelda, et peapõhjused siiski ei peitu neis.

Meil leidub igal pool nii noori kui

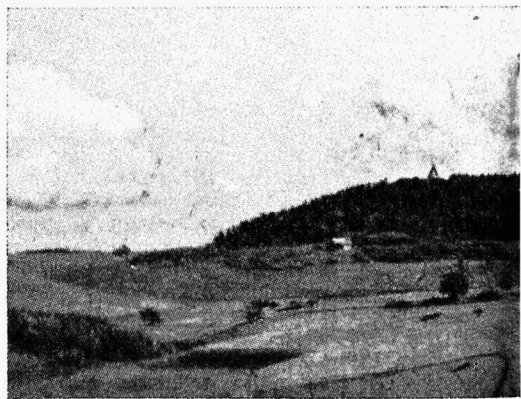
vanu, kes saavad aru organiseerumise tähtsusest ja kes töötaksid meeleldi organisatsioonides.

Ja nüüd tulemegi peapõhjuse juure. Nad töötaksid, aga — pole organisatsiooni, kus töötada. Või kui on, siis pole töölerakendajat. Puuduvad organisatsioonid, kes asutaksid vastavaid organisatsioone või rakendaksid tööle olemasolevad. Igal alal peab olema eestvedaja ja algataja — juht!

Juhtide ettevalmistus on tähtsaim probleem meie organisatsioonide tööviljakuse tõstmisel ja viljelemisel. Eriti terav on võimeliste juhtide puudus meie noorsoo-organisatsioonides. Mitte et meil oleks puudus juhitahtelistest ja -andelistest isikutest ja noortest, vaid et puudub juhi praktika ja teadmised. Ja puudub õieti kohtki, kus neid saaks õppida.

Maanoored on püüdnud juhtide kriisi lahendada mitmesuguste kursustega, kuid need on olnud lühiajalised, ja ajapuudusel on juhi ülesandeist ja teadmistest saadud lõigata vaid latvu.

Sellest järeldub, et juhtide ettevalmistus vajab pikemat ja põhjalikumat õppe- ja praktikaega.



Kas olete käinud

ine

ab häid juhte!

Järva maanoored püüavad juhtide kriisi lahendada maanoorte alal uude süsteemiga — juhtide kooliga.

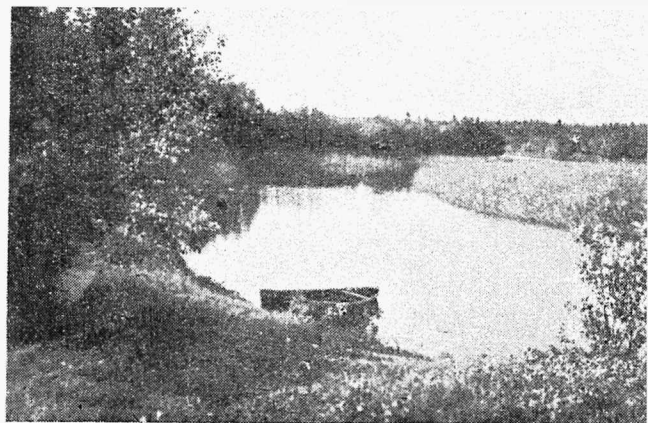
Kooli õppeained on: ühiskonnateadus, kodanikuteadus, riigikaitse, tervishoid ja kehaline kasvatus, kasvatusteadus, üldiseid juhioskusi, noorte organisatsioonid, juhi eriomadused, töömehetodid noorteringides (õpiringide ja töөрühmade töö), pidustused ja näitused.

Õppetöö viiakse läbi talve- ja kevadkuudel, kokku 200 tunni kestel. Suvel järgnevad ekskursioonid ja laager.

Lektoriteks on esmajoones noorsooorganisatsioonide juhid-eriteadlased, siis kasvatusteadlased, konsulendid, arstid, juristid, sõjaväelased ja mitmesugused teised instrktorid ja eriteadlased (käsitöö, spordi, õpiringide jne. alal).

Õppetöö ei toimu alati ühes ja samas kohas, vaid koht valitakse nii, nagu see kooli seisukohalt tarvilik (näiteks teatava tööülesande läbiviimiseks vajalike õppeabinõude tõttu jne.) ja õpilastele kättesaadavam. Kõne alla tulevad esmajoones muidugi koolid, peamiselt põllutöökoolid.

Arvestades õppeaine ja tööülesande iseloomu, võivad mõned koolipäevad või



Mälestus möödunud suvest.

-tunnid aset leida ka kahes või enam kohas üheaegselt.

Mainitud juhtidekool töötaks maakondlikus ulatuses, millest võivad osa võtta ringide juhid ja aktiivsemad liikmed, kelledest võiks saada uusi juhte. Viimased võetakse kooli liikmete perre ainult ringi vanema soovitusel.

Asutatav „Järva Noorsoojuhtide Kool“ tahab võimaldada olemasolevail maanoorte juhtidel oma juhioskusi täiendada ja süvendada. Samuti tahab nimetatud kool kasvatada energilistest noortest uusi ja teadlikke juhte meie maanoortele, et anda uut hoogu noorsooliikumisele.

Kooli kava tugineb kahele suurele osale: teoreetiliste oskuste omandamisele ja täiendamisele loengute abil ja otseste praktiliste juhikohuste täitmisele õpiringides ning töөрühmades töötamisega, millele täienduseks järgnevad ekskursioonid ja põllumajanduslik õppe-laager.

Ei ole suuremat tarkust kui organisatsioonitarkus, ütles hr. H. Oidermaa oma kõnes maanoortele Jänedal.

Kui kultuur ja tsivilisatsioon määravad ajastu ilme, siis haridus ja organisatsioon on nende sisu.

Haridus eeldab aga õpetajat ja organisatsioon juhti!

-Saagu maanoorte juhtide kool meie maanoorsoo liikumise edendajate taime-lavaks.

Ev. Roosaare.



juba Munamäel?

Kodukinkudel.

Kanniline karjaaru,
männiline mäenõlv;
orjaonnilise oru
põgenenud piinapõlv.

Rännulised pilverüngad
lennulisel lehviteel,
kännulised kõrvekünkad
uute urangute eel.

Tuleb tuuli, tuli vuhab
läbi rädi raiesmaal,
kohal tulimulla tuha
väli lai kord lainetab.

Hinnaline hetk meil iga,
tunnisel tötangul
õnneliseks saagem seega:
töö toob rahu õdangul.

Kanniline karjaaru,
männiline mäenõlv,
orjaonnilise oru
põgenenud piinapõlv.

Hendrik Adamson.

Sügis.

Libisevas lepastikus,
sahisevas sarapikus,
kahisevas kasestikus
hiilib sügis surma kujul.

Kumisevas kuusestikus,
mühisevas männastikus,
punevates pihlakates
teeb ta hirmsat surma tööd.

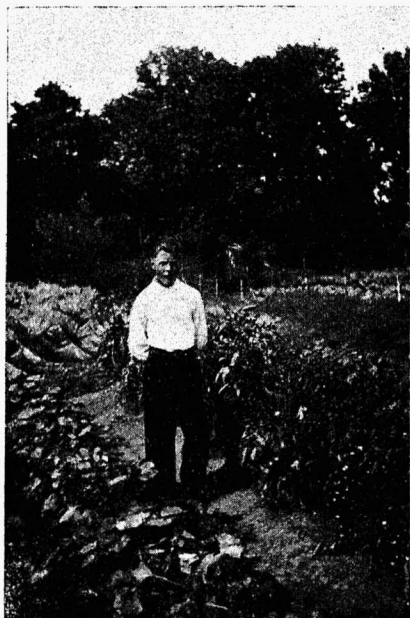
Pureb puud ja pureb lehti,
rabab neid kui kuldseid tähti,
kisub maha — matab mulda
ilus't, armast lehekulda.

Puude hoigeid, lehe nuttu,
ei ta kuula, pureb ruttu,
et saaks tapet suveilu,
tuleks ruttu sügis vilu!

Kui on lõppend tapatalgud,
järgmist tööd surm kohe aland:
lehelaibad kirstu matab,
valge kaanega nad katab.

A. Sirelpuu.

Pilte Vigala köögi- vilja kasvatajatest.



Vasakul: Peru algkooli õpilastest osutus parimaks A. Soon. Ülal: Peru algk. maan-
ringis tuli esikohale L. Kukk. All: ringi vanem Nurmiste J. Esteri aias.

Maanoored ja raamat.

Mida pakub raamat tõusvale noorusele ja eriti maanoortele, see pole võõras, ega tundmata. Raamat on vaimse arenemise tõstja ja üks kultuuri nurgakivist.

Teadusliku raamatu hüvedes ei kahtle keegi, ent ilukirjanduse suhtes on palju skeptikuid. Nende poolt on antud kogu ilukirjandusele laialdane nimetus: soppakirjandus.

Muidugi ei saa ütelda, et kogu kirjandus, mis kannab jutustavat, s. o. ilukirjanduslikku ilmet, oleks väärtuslik. Meil Eestis ilmub alaväärtuslikke teoseid ajalehe- ja seeriaväljaannetena võib-olla isegi rohkem kui väärtuslikke. Ent see on enam ajalehe asi, kuna lehelugejad armastavad erutuvaid ja fantastilisi seiklus- ja kriminaalromaane. Neid võib lugeda mõtlemata, kuna sisu on kergesti tajutav ja sündmustik kaasakiskuv. Ent pika-peale muutuvad nad lugejale liiga üheahtoliseks, kui on juba tuntud teose süsteem, ja alatine hea lõpp teeb noored eluvõraks.

Paljud põhjendavad ilukirjanduse tarbetust ütlusega, et on siis vaja neil seda lugeda, mis hea mõtleja ette luuletab. Milleks on vajalik jälgida autori fantastilisi ideid ja neist siis inspireeruda!

Ent see pole siiski nii, sest ilukirjanduse (väärtuslikul!) lugemine arendab inimese mõtet, tehes selle loogiliseks, kirjeldab võõraid maid ja rahvaid ja seal-seid olusid, avab inimese, analüüsides selle hinge mitmes variandis ja loob lugejasse uusi mõtteid, viib inimese välja sinna, kuhu ta ealeski ei küüni ise ega tema mõtteidki.

Paljust loetud teosist leiab lugeja enesele vastava tüübi ja olukordi analüüsides leiab selle kaudu tee ka isenesesse. Nii võib kultiveerida omigi häid külgi, milliseid on nähtud mõne tüübi man, ja tõkestada halbade omaduste kasvamist.

Lugedes poleks üleaarne meenutada tühte inimest — selle raamatu autorit; sest inimene midagi luues kulutab selleks oma energiat, ja nii raamat nagu olekski osa selle loojast. Kirjanik on teosesse pannud palju oma hingest ja südamest. Ta on ohverdanud oma jõudu rahva kui ka inimkonna kultuuri arendamiseks.

Lydia Koidula ütleb:

— See, mis südamest on tulnud, mingi jälle südame.

Joh. Oja.

Rõhu maanoorteringi liikmest. Istub keskel koolijuhataja, ringi vanem A. Past.





Kahevõrelamp-vastuvõtja ehitamine.

Detektor-vastuvõtja ehitamise kirjelduse avaldasime „Tõusvas Nooruses“ nr. 1, s. a.

Järgnevas tutvustame ringhäälingu kuulamisvahendeist ühelambilist vastuvõtjat. Detektorvastuvõtja peavoorusiks olid lihtsus ja odavus. Lampaparaat on märksa keerulisem ja kulukam, kuid lihtsaimgi lampvastuvõtja ületab võrratult oma põhiomadusilt detektori nii selektiivsuse^{*)}, tundelikkuse, võimsuse kui ka ulatuse poolest. Tahame siin pakkuda võimaluse neile noorile asjaarmastajatele, kel puudub võimalus hea ja kuluka aparaadi ostuks, järgnevat näpunäidete abil laitmata aparaadi ise ehitamiseks. Iga teadusehimuline radioharrastaja suudab peale aparaadi tööomadustega tutvumist aparaadi konstruktiivselt täiuseni viia ja praktiliseks käsituseks nägusasse kasti paigutada, olenevalt käepärast-olevast materjalist.

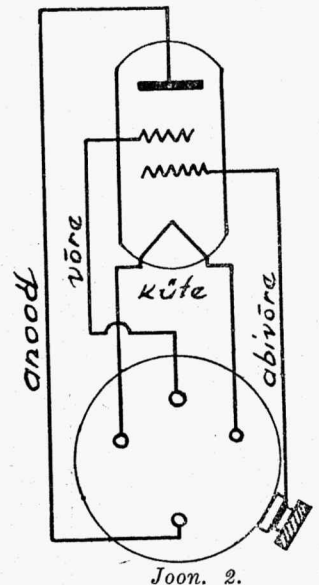
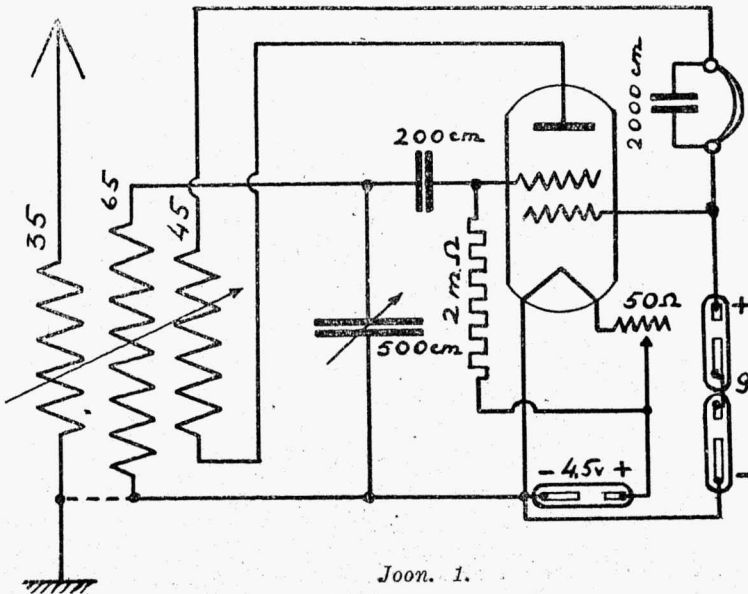
Algajaid noori amatööre huvitab muidugi esimeses järjekorras, misugused võiksid olla vastuvõtu tulemused. Normaalseil tingimustel peab selle aparadiga kogu Eestis kuulma Tallinna saatjat, peale selle tervet rida välismaa jaamu. Muidugi on seejuures oletatud, et antenn ja maaihendus on ehitatud laitmalt ja et teda vilunult käsitletakse. Valjuhääldaja tar-

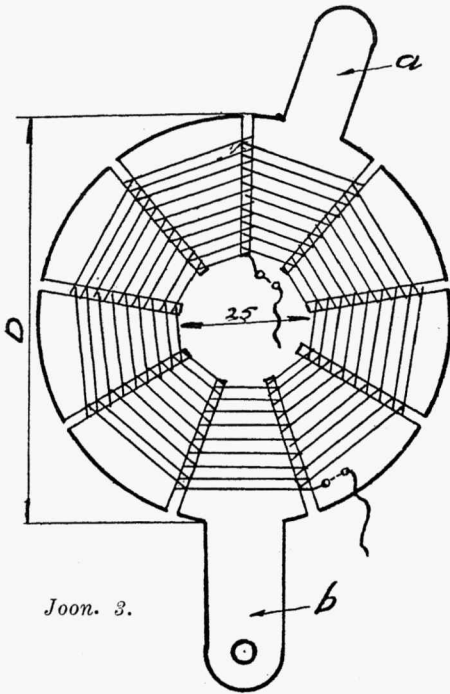
vitamist see aparaat veel ei võimalda, ja kui ehk, siis ainult jaama lähikonnas. Edaspidi läidendame aparaati ka vähema valjulthääldaja töölerakendamise võimaluseni.

Aparaadi teoreetilist skeemi kujutab joon. 1. Siit nähtub, et aparaat töötab nn. induktiivse reaktsiooniga, mis on kõige lihtsam reaktsioonisidestusist. Praktiliselt nimetame reaktsiooniks võimalust — kord juba vastuvõetud ja kõvendatuid võnkeid uuesti lambivõrele tagasi juhtida. Nimetatud võimalus tõstab mitmekordseks aparaadi selektiivsuse ja võimsuse. Reaktsiooni tagajärjel omab aparaat ka puuduse — „kalduvuse vilistamisele“. Kui kasutaja sellele ei pööra tähelepanu, võib ta naabritele nuhtluseks saada ja kilomeetri kauguseni „eetri ära rikkuda“. Aparadi üksikosiist vajame poole, arvult kolme. Nende asetus ja nimetused on märgitud joonistel 4 ja 5.

Kõik poolid kerime papp-aluskehadele, milleks kõlbab iga painduvama ja tugevama papi-sort, eriti aga 2 mm paksune presspan. Lõikame papist joonisel 3 näidatud kujuga papp-ringid ja varustame need paaritu arvu (näit. 9 või 11) kitsaste, umbes 2 mm laiuste väljalõigetega. Keskkoha, umbes 2,5 sm. läbimõõduga, jätame terveks. Antennpooli aluskeha läbimõõduks valime $D = 6,5$ sm, võrepoolil $D = 10$ sm ja reaktsioonpoolil $D = 8$ sm. Pooli aluskeha on varustatud väljaulatavate ribadega a ja b (joon. 3), millest ülemine teenib

*) Vastuvõtja selektiivsuse all mõistame tema omadust hästi vastuvõtta ainult seda lainet, millele aparaat häälestatud, s. o. jaamu üksteisest paremini eraldada.





Joon. 3.



pooli liigutajana ja alumine kinnitus vahendina. Traadi mähkimise viisi selgitab joon. 3 all olev skeem, millest nähtub, et traat tuleb pünuda läbi lõigatud pilude nii, et ta jääb korda mööda ühele ja siis teisele küljele. Traadiks kasutame 0,3-mm läbimõõduga 2× puuvillaga isoleeritud traati. Traati kerime antennipoolile umbes 35 keerdu, võrepoolile 65 ja reaktsioonpoolile 45 keerdu. Kerimisel peame keerud meeles, hiljem neid lugeda on raske. Traadi otsad kinnitame neid silmusekujuliselt kaks korda pappi tehtud aukudest läbi pistes. Kõigi poolide valmistamiseks kulub kokku umbes 30 m traati.

Valmiskeritud poolid asetame üksteise peale ja poolide keskkohast pistame nõela läbi, et kinnitusribadele märkida võlliauku. Võlliaugust pistame puukruvi ühes pappvahešebiga läbi ja kinnitame aluskarbi otsa külge (joon. 4). Kui karp on papist, siis asetame karbi sisemusse puuklotsi, mille otsa keerame kruvi (joon. 5 punktiiriga märgitud). Aluskarbiks sobib hästi sigari- või ka tugevam pappkarp.

Reaktsioon- ja antennipool peavad võllil kergelt liikuma, kuna võrepool peab püsima kohtkindlana, selleks lõikame antenni- ja reaktsioonpooli kinnitusribade otsad lühemaks (joon. 3), kuna võrepoolil jätame nim. riba alles ja kinnitame selle abil aluskarbi otsa külge liikumist takistavalt (joon. 4). Vahešebidega jätame poolidele umbes 0,5-sm vahed.

- Nagu skeemilt näha, vajame üksikosist veel:
- 1 pöördkondensaator 500 sm (odavam tüüp),
 - 1 võre-plokk-kondensaator 200—250 sm,
 - 1 telefoni-plokk-kondensaator 2000 sm,
 - 1 kõrgeomiline takistus 1,5—2 megoomi,
 - 1 küttereostaat 50 oomi,
 - 1 lihtne lambipesa,
 - 1 pöördkondensaatori skaala läbimõõduga 75 mm,
 - 1 kahevõrelamp.

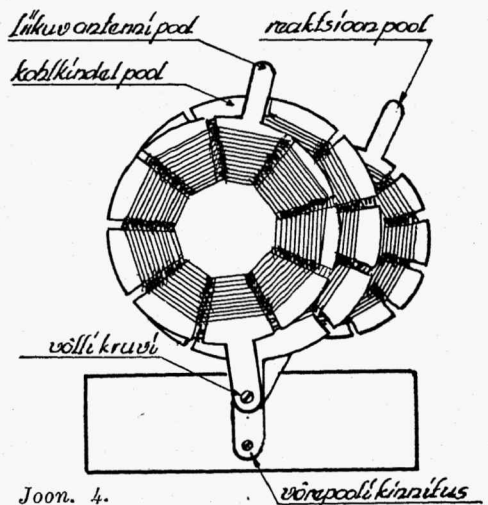
Eeldusel, et telefon on juba olemas, oleks kõigi üksikosade hind kokku umbes 13 krooni. Peale selle peab olema veel vähemalt kolm taskulambi patareid.

Ühendused üksikosade vahel teeme skeemi ja joon. 5 järele eelpool kirjeldatud isoleeritud poolitraadist, hoidudes juhtmete rööbiti asetamisest ja juhtmete liigest pikkusest; eriti lühike olgu võreühendus.

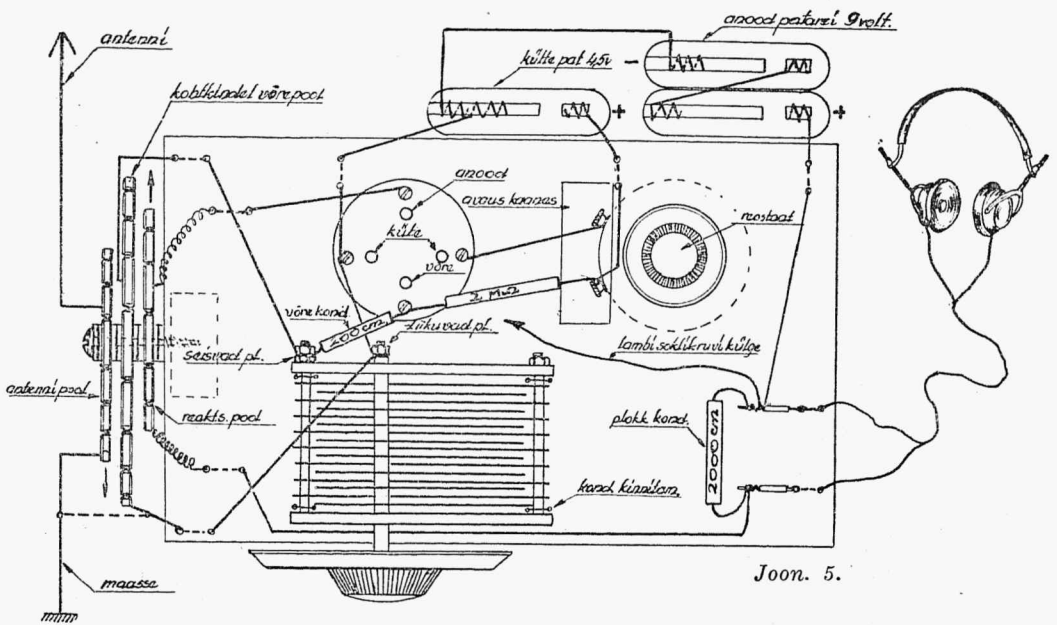
Üldiselt võib üksikosi täiesti oma maitse järele paigutada, sellepärast pole ka joon. 5 märgitud nende asetuskauget. Ühenduskohis peab traadiotsad hoolega isolatsioonist puhastama ja traadi traadiga tihedalt kokku keerutama. Lõpliku montaaži puhul tuleksid ühenduskohad üle joota tinaga, sest logisev ühenduskoht võib põhjustada raginaid või aparadi mittetöötamist.

Pöördkondensaatori võime püsivalt asetada aluskarbi kaanele traat silmustega, nagu näha joon. 5. Otstarbekohane on patareid karpi paigutada, kuna nad joonisel selguse mõttes on kõrvale asetatud.

Lülituskeemi kohta võiks märkida, et vahest on parem, kui ühendame antenni pooli maasse suunduva traadi pöördkondensaatori pööratavatele plaatidele viiva traadiga, nagu see skeemil punktiiriga märgitud. Samuti on joonisel, kooskõlastatult skeemiga, kõrgeomilise takistuse üks ots ühendatud küttepatarei positiivse poolusega, võib aga mõnikord paremini anda, kui ühendame ta negatiivse poolu-



Joon. 4.



Joon. 5.

sega (järele proovida!). Kõik ühendused teeme isoleeritud traadiga, kinnitades traadi kohalpäsimiseks aluskarbi kaanele vastavate silmadega (joon. 5), nagu seda tegime ka detektor vastuvõtja juures. Nägususe mõttes võib ühendused teha karbi kaane all.

Lambiks on otstarbekohane kasutada ainult kahevõrelampe, sest need ei vaja kulukaid kõrge voltaažiga anoodpatareisid, mille aset täidavad 2 järjestikku lülitatud taskulambipatareisid. Lambiks kõlbab iga kahevõrelamp, eriti võiks soovitada Telefunken RE 074 d, kuna selle lambi hõõgniit on nähtav, mis võimaldab algajaid jälgida lambi tööd.

Lambi kütteallikaks on kasutatud taskulambipatareisid. Et värskel patareil on pingeline liiga kõrge, seepärast on küttering varustatud reostaadiga, mis võimaldab lambi kütteastet reguleerida. Lambi kütterostaati tuleb keerata ainult niipalju päripäeva, kui võrd see heaks vastuvõtuks vajalik. Lambi parajalt hõõguda lastes pikendame nii lambi ja patarei eluiga. Siinjuures olgu juhitud tähelepanu sellele, et patarei lühem vaskriba on positiivne („+“) ja pikem negatiivne („-“) poolus. Kui on olemas 4-voldiline aku, võib seda loomulikult lambi kütteks kasutada. Patareide kuluvus on võrdlemisi väike, kuna lambi kütteringi voolutugevus on ainult umbes 0,06 amp. (võrdluseks taskulambipirn on umbes 0,25 amp.).

Patareide kõlblikkust võime kontrollida taskulambi-pirniga: kui pirn põleb ja vastuvõtt rahuldab võib patareisid edasi tarvitada. Küttepatareisid on siiski soovitatav lülitada kaks patareisid rööbiti, s. o. „+“ ühendada „+“-iga ja „-“ ühendada „-“-sega, millega töötamine on stabiilsem.

Kui kõik ühendused on mitmeti kontrollitud, eriti ühendus, mis tuleb anoodpatarei

„+“-poolusest telefoni otsa külge ja sealt lambisokli küljkruvi külge. (Juhul, kui nim. juhe sattuks ühendusse lambi kütetraadiga, võib lamp läbi põleda) ja kui kõik on korras, võime lambi pessa asetada. Lambipesa ehitus on niisugune, et valesti sissepaigutamine on võimatu. Keerame reostaati päripäeva kuni lambi paraja hõõgumiseni. Kui telefonist kostab ühetooniline kohin, siis on aparaat vastuvõtuvalmis. Paigutame poolid kohastikku ja keerame aeglaselt pöördkondensaatori nuppu. Kui jaam kostab ühes vilega, siis nihutame reaktioonpooli kõrvale, kuni vile telefonist kaob ja saade kostab puhtalt. Igal reaktioonpooli nihutamisel tuleb pöördkondensaatorit aeglaselt järele reguleerida. Liikuva pooli peame võimalikult eemale nihutama, sest vilistamise ajal moodustab meie vastuvõtja endast väikest saatejaama, mis energiat antennist väljakiirgab ja naabrite vastuvõttu võib segada. Soovitatav on jaama tabamist toimetada kahe käega: vasak reguleerib reaktioonpooli, parem aga pöördkondensaatorit. Juhul, kui jaamad kostavad nõrgalt ja reaktioonpooli lähendamisel hoopis nõrgenevad ning vilet pole kuulda, on reaktioonpool vääristi ühendatud. Siin aitab nim. pooli traadi otste vahetamine. Õigel ühendusel peab reaktioonpooli ligendamisel võrepoolile heli tugevnema kuni vileni ja eemaldamisel nõrgenema. Igal juhul tuleb loobuda reaktiooni liigest lähendamisest, sest siis, kuuleme surutud ja moonutatud häält, kõnelemata vildest.

Suurema selektiivsuse tõttu on jaamade tabamine raskem kui detektori juures. Kondensaatori pööramine toimugu võrdlemisi aeglaselt ja pidevalt, muidu võime jaamast märkamatu mõõduda. Iga vile põhjustajaks on mõni saatejaam mida reaktioonpooli aeglase eemaldami-



„Popurrii“ Vodja suvipäevadest.

Pole maailmas kerge teha või rääkida midagi, mis oleks täiesti uus. Ja kui Järva maanoorte juhid 18. ja 19. sept. Vodja kursusel kuulsid paljugi, mis oli tuttav, siis on see vältimatu, seepärast et see, mis on ühele kuulajale tuttav, pole seda teisele ja vastupidi. Käesolev „popurrii“ ei pretendeeri seega mingile uudusele, küll aga tahab anda kõige olulisema Vodjal peetud loenguist ja sündmustest.

Kohe algul olgu tähendatud, et kursuslased ei unustanud, et eestlased on vana laulu-rahvas. Iga loeng algas ja lõppes vägeva ühislauluga. Järva maanoorte juhid otsustasid laulu kui ühe suurima ühistunde tekitaja ja hoidja ause tõsta. Laul teeb rinna rõõmsaks, ja rõõmsameelseid inimesi vajab meie riik ning ühiskond. Rõõmsad on töötahtelised ja produktiivsed.

Hommikune loengutesari algas toimetaja J. Kaupi loenguga ajakirjandusest. Ajakirjanduse tähtsus on tänapäeval väga suur ja ükski kultuurinimene ei saa läbi ajaleheta. Ajalehte ei tõrju välja ka raadio, kuna raadio peaaesandend on teised ja seoses kindlate kellade ning tunniaegadega. Maanoortel on võimalik õppida ajakirjandusele kaastööd tegema noorterühmades, koostades albumeid ja ajalehti ning ajakirju mitmesugusel kujul.

Konsulent R. Mullamaa tegi kõik olenevaks traditsioonidest, soovitas hakata kandma enam rahvarõivaid ja tantsima rahvatantse. Loeng kutsus esile elava sõnavõtu. Rõhutati mõningaid traditsiooniks kujunevaid pahesid. Eriti silmatorkavad on hilinemised. Noored

lubasid selle asendada uue ja paremaga — täp-
susega! „Traditsioon“ kujunes traditsioonili-
seks sõnaks.

Maanoortenõunik agr. E. Nugis oma loeng-
us soovitas kõik juhtunu panna paberile ja
raiuda raamatusse, et oleks ülevaade tööst ja
tegevusest, liikmeist, kassast, ja eraldada „si-
kud lammastest“ paksu joonega. Kes väga tihti
satub allapoole joont, sellel pole enam kohta
noorterühmis.

Et mitte ükski tugev füüsiline töö ei tekita
head isu, vaid ka istumine ja kuulamine, see
selgus lõunalauas. Ei siingi unustatud laulu.
Prl. Peedile kui toitlustamise tegelikule ju-
hile avaldati tänu.

Mis siit edasi agr. Leetojalt oli koos-
olekute juhatamisest ja protokollimisest, sellest
ei või palju juttu teha, kuna sellelt mehelt on
tuua paremaid ja uusigi mõtteid. Seepärast —
edasi prl. A. Piirsalu huvitava ettekande
juure.

„Kuidas sisustada maanoorte omavahelisi
koosviibimisi,“ nii oli jutu teemaks, ja kõne-
leja juhtis tähelepanu mitmele ja mitmesugus-
tele huvitavatele aladele ning võimalustele, mis
jäetud kasutamata, kuid mis väga palju ai-
taksid elustada ringide tööviljakust ja oma-
vahelist suhtlemist.

Kodukultuuri-konsulent prl. M. Mägi usal-
das noortele saladusvõtme, kuidas teha kodu
mugavaks ja kauniks, kuidas vähendada pere-
naise koormat kodu korrastamisel. A. Niine-
mägi aga peatus lähemalt maanoorte ava-
like esinemiste, peamiselt näitlemise juures.

sega ja pöörkondensaatori järelereguleerimi-
sega on võimalik tabada. Kui esimesel proovi-
misel jaamade tabamine tekitab raskusi, siis
on siin süüdi vilumatus ja kärsitus.

Kas aparaat on töökorras, selles võime veen-
duda järgmistega katsetega: puudutades lambi-
võre ühendust niiske sõrmega, peab telefonis
kuulduma heliplaksatust; samuti peab telefoni
juure tuleva traadi lahutamisel telefonist kost-
ma tugev plaks.

Kui juhtub, et valmishitatud aparaat kas
jääb hoopis tummaks või annab esimesel proovi-
misel sarnaseid tagajärgi, mis ehitajat eriti ei
rõõmusta, siis avastab mitmekordne kannatlik
kontroll kindlasti mõne eksituse liilituses või
reaktsioonpooli väärar ühenduses. Kui midagi
ei kuule, siis on kas mõni ühendus lahti, pöörd-
kondensaatori plaadid puutuvad üksteise vastu,
telefoni otsad lühiühenduses või lahti, antenn

või maaühendus puudub või on anoodpatarei
tagurpidi ühendatud jne.

Kuulamise lõpetamiseks keerame reostaadi
vastupäeva kuni takistumiseni nii, et lamp kust-
ub, või võtame küttepatarei „+“-pooluse kül-
jest traadi lahti, milleks traadi ots on otstarbe-
kohane varustada kirjaklambriga. Anoodpata-
reid pole tarvis lahutada, kuna viimane kulub
ainult siis, kui lamp põleb.

Lõpuks mõni sõna ringhäälingu kuulajaks
astumisest. Maksvate seaduste põhjal peab iga
raadioaparaadi omanik end registreerima ja ta-
suma ringhäälingu kuulamismaksu kohalikus
postkontoris. Kahtlemata leidub meil nn. „raa-
diojäneseid“, kes aparaadimaksu ei tasu. Abo-
nentsmaks ei tohiks põhjustada raadiovargust,
sest nimet. maks läheb kuulajaskonna huvide
rahuldamiseks ja saatekava kvaliteedi tõstmis-
seks. Loodame, et aparaadi valmistajaist tuleb
juure ainult ausaid raadiokuulajaid.



*Pilte Vodjalt:
vasakul — kursu-
selt osavõtjad koo-
limaja trepil, pa-
remal — lipp tõu-
seb varda tippu.*

Ajanappus ja aine ulatuslikkus tõi päevakorrale mõtte korraldada tulevikus sel alal iseisev kursus.

E. Roosaare tõstis üles nõude, et ka skautlikud organisatsioonid peaksid oma maa-rihmadel aukohale seadma maatulunduse.

Põllutöökoja peasekretär J. Tõrmaküla selgitas noortele juhiküsimust. Juhi ja juhitava vahel peab valitsema kontakt. Inimesi on mitmesuguseid. Ühed tormakad, teised tasased. Ühed rõõmsa-, teised nukrameelsed jne. Ja siin peab juht leidma tee, kuidas neile erinevate iseloomudega inimestele läheneda; ümber meie neid enam ei kasvata. Võib-olla et ainult suuremaid nurki ja kühme võime siduda. Juhiküsimus on suur ja tähtis küsimus. Juht on see, kes peab andma suuna, mitte aga juhina kõik ees tegema, mis juhitud ka iganes ei nõuaks, ja seega end juhitud laskma.

Õhtul prl. Peedi poolt korraldatud teelaud kujunes meeldivaks omavaheliseks koosviibimiseks. Seltskondliku osa juhina näitas prl. A. Piirsalu, kuidas sääraseid õhtuid tujuküllaselt sisustada. Huvitava jutu Hiiust ja hiidlastest vestis hr. J. Tõrmaküla, kuna koolijuhataja hr. Einre virgutab noori mitte laisad olema. Teiste huvitavate ettekannete kõrval esinesid Vodja Põllutöökooli õpilased laulude ja rahvatantsudega.

Lõbusas tujus siirduti puhkama. Klassitoad, mis olid muudetud magamistubadeks, ristiti kohe „Värskepõhu hotellideks“.

Kui laupäevane päev oli haruldaselt ilus ja päikeseküllane, siis sedasama peab ütleva ka pühapäeva kohta. Nii asutigi pärast hommikueinet rõõmsal meelel uuesti tööle. Kursusest jäi kuulata veel kaks referaati. — E. Roosaare puudutas maanoorte lähemaid tööülesandeid sügisel ja talvel. Need kaks aastaaega on sobivamaid kodukaunistamiseks, üld-

kultuurilisteks ja hariduslikeks üritusteks, erihariduse täiendamiseks kursuste ja loengute kaudu. See aeg on käsitööle, aeg eriharrastusile, kuna kevad ja suvi on ju peamiseks talutöö hooaegadeks. Talvel tuleb korraldada ka raamatukogud ja lugemislauad. Ajakiri „Tõusev Noorus“ kui maanoorte endi ajakiri ei tohiks puududa ühegi maanoore laual. — Ajakirja levitamiseks korraldada vastavad „Tõusva Nooruse“ tutvustamisõhtud.

R. Leetoja referaat maanoorte organiseerimisest seltside ja koolide juures noorsoo organiseerimisealuse alusel kutsus esile elava sõnavõtu.

Leiti, et noorsoo organiseerimine maal peab võtma kindla suuna ja vastavalt maaoludele tõstma esikohale maatulunduse mitte üksi maanoorteringides, vaid kõigis noorteorganisatsioonides maal. Ja ka koolis. Ei saa nii, et noor ehitab ainult purilennukeid ja muid mänguasju ning alles teatavast vanusejärgust hakkab tegelema maatulundusega. Kallak inimese õigele tegevusalale peab sündima juba maast-madalast. Ei ole tõi, et maanoort ei huvitaks teda ümbritsev maaelu. Ainult juhitud lapse huvid õigel ajal õigele alale! Kui äratame noores huvi kõige muu, mitte aga maaelu ja maatöö vastu, kui ajalehed tõstavad alati esile vaid spordisaavutusi suurte pealkirjadega, kui kangelased tööpõllul ja töösaavutused jäetakse tagaplaanile, siis on loomulik, et noor tunneb huvi selle vastu, milleks teda sunnitakse ja mida temale õpetatakse.

Kursus lõppes vägeva ühislauluga.

Õige pea järgnes Järva Maanoorte Ühenduse kongress, mille avas Ühenduse abiesimees A. Niinemägi. Koosolekut juhutama valiti agr. R. Leetoja ja protokollima prl. A. Piirsalu — mõlemad ühel häälel. Juhatuse poolt esitatud aruanded ja eelarve, mis tasakaalus 208 kr., ning tegevuskava kinnitati.

— Uudusena nägi tegevuskava ette — alustada eeloleval sügis- ja taliperioodil maanoortejuhitide kooliga. „Tõusva Nooruse“ levitamise tehti ringidele auasjaks.

Juhatusse valiti: R. Leetoja, E. Roosaare, A. Mullamaa, A. Niinemägi ja A. Piirsalu. Rev.-kom.: J. Tohvelmann, L. Meret ja M. Mägi.

Kongressil esines kõnega haridusministri mi noorteosak. sekr. hr. F. Roose, kes puudutas meie tänapäeva noorsoo peamisi tegevusalasid ja ülesandeid.

Pärast lõunat toimus koos Paide Põllumeeste Konvendiga lõikuspeo, maanoorte ja kodukultuuri aktus. Avasõna ütles Järva maakons. agr. R. Leetoja. Pidukõnega esines Põllutöökoja peasekretär hr. J. Tõrma küla.

„Meie põllumees ja meie riik ning rahvas muutugu kultuurseks ja rikkaks varadest. Vaesus ärge olgu häbiasjaks, kuid kõigi eesmärgiks olgu saada rikkaks, jõukaks, sest rikkast peetakse lugu, tema saab osa võtta kultuuri hüvedest ja rikkast ning jõukast rahvast ja riiki arvestavad teised riigid. Vaesuse ja kehvuse ülistajad on ise elanud kõik külluses ja

nende sõnu ei saa praktilises elus tarvitusele võtta,“ ütles kokkuvõttes hr. Tõrma küla oma näideterohkes ja elavas kõnes.

Prl. M. Mägi kõneles kodukultuurist. Kodu on inimese kasvamis- ja elamispaik. Kodus kasvavad ja kodus kasvatatakse meie riigi kodanikud, juhid ja juhivad. Saagu kultuurseks ja ilusaks see meie püha paik. Ühislaul orkestri saatel, mis toimus iga kõne järele, kujunes siin eriti südamlikuks, kui lauldi „Mu meelen kulde kodukotus“.

Agr. E. Nugis kõneles maanoortest, nende tööst ja töö tulemusist. Mitte suure jõu ja rabelemise ega ei jõua me edasi, vaid tänapäeva tööd juhib mõistus. Ajuga tehakse põllutööski enam ära kui palja musklijõuga. Elust võetud ja pildirikkalt jutustatud näited selgitasid agr. E. Nugise kõnet.

R. Leetoja lõppsõnale järgnes hümn.

Kutsutud külalistele oli korraldatud rikkalik pidulaud. — Muide — nii odavat toitlustamist ja einelauda võib leida väga harva, kui seda oli korraldatud Vodjal, tänu prl. Peedile.

Õhtul oli noorte koosviibimine. Nägemiseni juhtide-koolis!

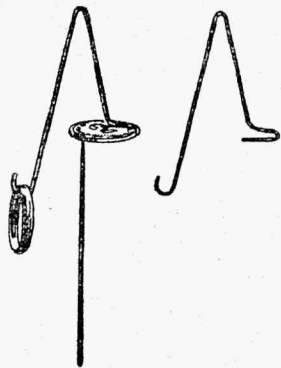
EvRo.

Ajaviidet.



Tasakaal nõelateraviku otsas.

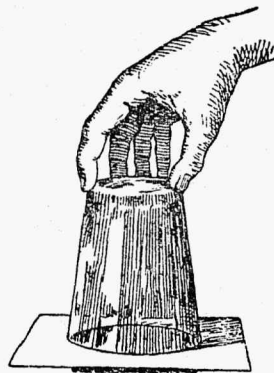
Tükk peenikest traati või juuksenõel painutage kõveraks nii, nagu kujutatud juuresoleval joonisel. Paremal asuvasse aasa asetage väike metallraha, kuna vasakul oleva konksu otsa ri-



putage sõrmus. See süsteem püsib tasakaalus, kui asetada raha nõelateraviku otsa. Paras koht raha serva lähedal nõelateravikule toetumiseks tuleb otsida proovimise teel. Sõrmusele puhudes tiirleb meie süsteem tasakaalu kaotamata nõelateraviku otsas ringi.

Ümberpööratud veeklaas.

Võtke harilik teeklaas ja täitke see peaaegu ääreni või ka täiesti veega. Klaas katke pealt paberilehega. Selleks sobib hea sile paber, mis ei ime vett enesesse. Nüüd suruge vasaku käe peoga vastu paberit ja pöörake klaasi ümber,



nagu näha joon. 1. Kui käsi paberit alt ära võtta ei jookse vesi mitte välja, nagu võiks arvata, vaid jääb klaasi. See huvitav nähtus on seletatav õhurõhumisega. Õhk surub altpoolt vastu paberilehte ega lase seda klaasi küljest eemalduda.

TOIMETUS ja TALITUS: Tallinn, Pikk tän. 42. Telefon 484-84. — Posti jooksev arve nr. 275. Ilmub üks kord kuus. TELLIMISE HIND: aastas kr. 1,50; 1/2 aastas kr. —,80. Üksiknumber 20 senti. Peatoimetaja A. Käbin. Vastutav- ja tegevtoimetaja E. Nugis.

Raha saab sügisel rohkesti

kanamunadest

Värskete ja puhtate kanamunade eest 115 senti kilo maksavad

Eesti Munaekspordi
vastuvõtjad

ÄRGE HOIDKE KANAMUNE KODUS!

Tarvitage kanade jõusöötasid odavate hindadaga:
Teokarbid 2,50 kr. kott (50 kg), heinajahu 10 snt. kg, lihajahu
11 snt. kg, segajõusööt 12 snt. kg, kuivatatud vähjakesed 25 snt. kg.

MÜÜME OMA PUUKOOLIDEST

PUID JA PÕÕSAID

SÜGISESEKS ISTUTAMISE JA
KODUKAUNISTAMISE HOOAJAKS.

EESTI SEEMNEVILJAÜHISUS
TALLINN, PÄRNU 2, TEL. 426-36.

Reserveeritud.

A/S Tallinna Liimi &
Kunstväetiste Tehas

End. TOFER

Tallinn, Kadaka tee 8. Tel. 435-31.

Valmistab:

kondijahu – loomasöödaks,

kondijahu – põlluramm,

kondi – ja nahaliimi.

„Kondijahu“ loomalubi

sisaldab üldist P₂O₅ 32⁰/₀.

„Kondijahu“ põlluramm.

sisaldab üldist fosforhapet P₂O₅ 18 – 25⁰/₀

ja lämmastikku N – 5⁰/₀.

KLİŠEETÖÖSTUS

ARTUR HAAV

TALLINN, S. KARJA 21

* KÕNETRAAT 456-48. *



**JOON-
VÕRK- JA
MITMEVÄRVI
KLİŠEED.**

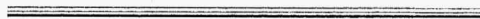


Põllul künda...

Kuldkollaseid viljateri musta mulda külida — tähendab mõelda lõikusele.

Kindlustuski on külimine, mis tagab lõikuse kindlustussumma kättesaamise näol.

Noorelt elu kindlustada, tähendab õigeaegselt külida.



ÜHISTEGELIK KINDLUSTUSSELTS

„EESTI“

Valitsus: Tartus, Suurturg 8.

